

Asia: Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke 2022-2025

1. Lausunnon antaja

AKI-liitot ry

2. Äidinkielen pisteytys (luku 4.1.1)

Luonnos on tältä osin kannatettava

Kommentit äidinkielen pisteytykseen (luku 4.1.1)

-

3. Matematiikan pisteytys (luku 4.1.2)

Luonnosta tulee tältä osin vielä muokata

Kommentit matematiikan pisteytykseen (luku 4.1.2)

On perusteltu ja tervetullut muutos, että matematiikan painotus opiskelijavalinnoissa vähenee niillä aloilla, joilla sen osaaminen ei ole yliopisto-opinnoissa suoriutumien kannalta tarpeen. Se luo enemmän mahdollisuuksia toisen asteen opiskelijoille tehdä kurssivalintoja omien kiinnostustensa, valmiuksiensa ja tavoitteidensa mukaan. Seurausvaikutuksena voidaan olettaa yliopisto-opiskelijoiden ja työelämään siirtyvien osaamisessa olevan enemmän heterogeenisyyttä ja laajempaa osaamista.

Lyhyen ja pitkän matematiikan pisteytyseron pienentäminen muilla kuin ei matemaattisilla aloilla on perusteltua. Halu säilyttää pitkän ja lyhyen matematiikan pisteytyksessä pitkä matematiikka kannustin ja käyttämällä eri kertoimia (I-III) johtaa ei matemaattisilla aloilla luonnoksessa siihen kuten taulukossa F, että L arvosanalla pisteet ovat kovin samat pitkällä ja lyhyellä matematiikalla ja pitkällä kielellä, mutta E-C arvosanoilla pitkästä matematiikasta saakin enemmän pisteitä kuin kahdesta muusta. Näin pisteytettynä valinnan mahdollisuus ja kannustavuus valita omien valmiuksien ja kiinnostusten mukaan voi jäädä teoreettiseksi. Pisteytyksen tulisi olla systemaattisen johdonmukainen ja verrannollinen kaikkien kolmen ainevalinnan kohdalla, jotta kannustavuus olisi aito.

Luonnoksessa mainittu Katri Kleemolan (2023) tuoreväitöskirjatutkimus, jonka mukaan matematiikan ylioppilaskirjoituksen arvosana ei korreloi kriittisen ajattelun ja argumentaation taitoihin. Tukee sitä, että ei matemaattisilla aloilla ei ole perusteltua painottaa pitkän matematiikan osaamista yli pitkän kielen.

4. Reaaliaineiden pisteytys (luku 4.1.3)

Luonnos on tältä osin kannatettava

Kommentit reaaliaineiden pisteytykseen (luku 4.1.3)

Luonnoksen tavoite, rohkaista opiskelijoita valitsemaan opiskeltavia aineita kuten kieliä ja reaaliaineita oman kiinnostuksen mukaan, on hyvä. Pisteytystaulukoissa kuten taulukko F tämä johdonmukaisuus nyt osin uupuu.

5. Vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen pisteytys (luku 4.1.4)

-

Kommentit vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen pisteytykseen (luku 4.1.4)

-

6. Yksittäisiä taulukoita koskevat ratkaisut (luku 4.3.)

Luonnosta tulee tältä osin vielä muokata

Kommentit yksittäisiä taulukoita koskeviin ratkaisuihin (luku 4.3.)

F-taulukosta (filosofia, historia, kielet, kirjallisuustieteet, kulttuuritieteen, taiteiden tutkimus, oikeustiede, teologia, viestintätieteet ja yhteiskuntatieteet):

Taulukossa on hyvää painotettu reaaliaine sekä äidinkielen korkea pisteytys, mutta kolmikön: pitkä ja lyhyt matematiikka sekä pitkä kieli keskinäinen pisteytys hajoaa pitkässä matematiikassa käytetyn eri kertoimen vuoksi. Ja johtaa siihen, että lukion aikainen oman kiinnostuksen mukainen valinta voi ollakin vain teoreettinen, ellei kirjoita arvosanoja L, B tai A.

Painotettu reaaliaine on hyvä ratkaisu. Laajasti yleissivistävinä ja geneerisiä valmiuksia tuottaville aloille perusteltua, että painotettu aine valitaan (filosofia, historia, uskonto tai elämäntutkimus) parhaan pisteet tuottavan aineen mukaan.

On perusteltua, että äidinkielestä (joka voi olla muukin kuin suomi tai ruotsi) saa eniten pisteitä näille aloille pyrkiessä.

Matematiikka pitkä, lyhyt ja pitkä kieli saavat kaikki lähes samat pisteet L:llä, mutta sen jälkeen alkaa hajonta. Pitkällä matikassa käytetty kerroin (III) johtaa siihen, että sillä saa E-C arvosanoilla enemmän pisteitä kuin lyhyellä matikalla tai pitkällä kielellä. Arvosana E pitkästä matematiikasta antaa edelleen enemmän pisteitä kuin arvosana L lyhyestä matematiikasta tai pitkästä kielestä. Edelleen E pitkästä matematiikasta antaa enemmän pisteitä kuin M kahdesta muusta. Jos pitkästä matematiikasta halutaan antaa 0,6 pistettä enemmän arvosanassa L voisiko kaikissa kolmessa olla kuitenkin sama kerroin, jolloin suhde luku pysyisi samana nyt erotus kasvaa suurimmillaan 3,4 pisteeseen.

Nykyisellä taulukko rohkaisee valitsemaan yhden reaaliaineen (painotettu) ja sen jälkeen pitkän matematiikan ja kolmantena pitkän kielen. Opinnoissa menestymisen ja työelämätaitojen kannalta pitkä kieli voisi hyvin olla vähintään yhtä relevantti kuin pitkä matematiikka, kun suuri osa opiskelumateriaalista on muulla kuin äidinkielellä (ellei se ole englanti) ja työelämän kielivaatimukset monipuolistuvat jatkuvasti.

On aiheellista huomioida, että esimerkiksi teologiassa vaaditaan laaja historiallisten kielten osaaminen (koineen kreikka, heprea ja latina), jotka tällä hetkellä ovat monelle tutkinnon vaativin osuus.

7. Pisteytyksen lähtökohdat ja pisteiden muodostumisperusteet (luvut 2.1. ja 4.2.)

Luonnosta tulee tältä osin vielä muokata

Kommentit pisteytyksen lähtökohtiin ja pisteiden muodostumisperusteisiin (luvut 2.1. ja 4.2.)

Luonnos on oikean suuntainen. Luonnos säilyttää pitkän matematiikan erityisluonteen. Jos kuitenkin aidosti halutaan kannustaa, ominen taipumusten mukaisiin valintoihin, on kysyttävä, miksi luonnokseen jätetään piiloviesti, että kirjoittamalla pitkän matematiikan heikomminkin saat edelleen paremmat pisteet kuin lyhyessä matematiikasta tai pitkästä kielestä. Ottamatta kantaa lyhyen ja pitkän matematiikan keskinäiseen jännitteeseen eikä olisi aiheen tukea pitkän kielen lukemista.

8. Kynnysehdot (luku 3.2 ja liite 1)

-

Kommentit kynnysehtoihin (luku 3.2 ja liite 1)

-

9. Tasapistekriteerit (luku 3.3.)

-

Kommentit tasapistekriteereihin (luku 3.3.)

-

10. Kansainvälisten ylioppilastutkintojen pisteyttäminen (luku 3.5. ja liite 1)

-

Kommentit kansainvälisten ylioppilastutkintojen pisteyttämiseen (luku 3.5. ja liite 1)

-

11. Muut kommentit

Teologian opiskelijoissa on paljon alan vaihtajia, jolloin tullaan opiskelemaan muuta kuin ensimmäistä tutkintoa. Yliopistojen opiskelijavalintajärjestelmässä on tärkeää pitää realistinen mahdollisuus myös ns. alan vaihtajille päästä opiskelemaan. Painopiste ei siksi saa olla liikaa ensimmäisessä valinnassa.